

њих у ствари нема ничега што би их одвајало од Бошњака. Важне душевне особине: поверљивост, спорост у одлучивању, тромост у покретима и претерана упорност јесу особине услед којих су најсличнији Бошњацима. Преговарајући с њима треба много говорити, имати много стрпљења и истрајности, а нимало пргавости. Прекинете ли преговоре, треба времена да их наставите. При погодби с њима морате се чудити њиховој говорљивости, која је далеко од речитости а није ни брбљивост. У свима покретима су спори и тешки, и пада у очи као да намерно желе да брзином не изазову какву пометеност док не би увидели оно што им треба знати. С нарочитом врстом пипавости улазе у предузећа, и као правило им је да не исклизну и не ударе уназад у кући и пословима.

У средовечним годинама Осаћани су врло активни. Сва активност траје највише 10—12 година, за које се време израде, прочују и клону, па се сасвим тихо и без икаквих потреса повлаче у миран живот. Највећу бујност имају од 32—43 године. Ниједна њихова особина није јаче испољена на њиховим потомцима од ове. И ако после дуже живе, и ако се кућа и сва радња отпавља на њихово име, нема примера да они понова устану и прихвате радове. По селима и градовима често се сретају осаћански неимари или њихови радници, који су наједанпут напустили посао, и ако им ни здравље ни године нису на сметњи.

Своје воле, али се једни другима не натурају. Избегавају да су једни другима на досади и гледају да им се ништа не пребаци. Радо се хвале својима, уздижу их и онда кад су од њих далеко и готово их не познају. Ако ко оде у свет и тамо се прочује, и ако је познат међу својима, ретко је у макаквој вези с њима. Гођевци не знају за своје где су и шта су; неки су и помрли а нису се видели, мада су у једној кући рођени и одгајени. Има примера да отац пошље дете у свет, умре и не види га.

Међу Осаћанима никад није могло бити хајдука и јатака. Они су врло бојажљиви и суревњиви на своје стање, па су се нерадо упуштали у хајдучке и јатачке послове и нису желели ни да су у сродству с таквим породицама. За славу или част, за сјај оружја они нису хајдуковали. За њих је дика пун амбар и тор, па ма ишли и у лошијем оделу. Ова им особина долази и отуда што не воле новачења ни на ком пољу. Увек бегају и клоне се оних, којих причају о новинама и желе да их унесу. Међу овим нашим суграђанима пре ћемо наићи на конзервативније него на револуционарне елементе.

Љуб. Павловић.

ТЕРМИНОЛОГИЈА

ГЕОГРАФСКИ ТЕРМИНИ ИЗ ЦРНЕ ГОРЕ

1. Геоморфолошки термини.

Андрак је рупа или јама, дубока око 1 метар.

Бором се зове у Брелицама кршевита јама са плитким дном.

Брубуљач или *брбуљач* је обли камен; брубуљаст и брбуљаст значи обао.

Бубуљ је омањи камен.

Бухавица је земља црница. Бухава или бухаста је земља са повише бухавице.

Валодољина је што и увала.

Видоглед је узвишено или истакнуто мјесто, одакле је лијеп и широк поглед на околину.

Гомрла је што и гомила (камења).

Грохот је гомила камења, нарочито набацаног на извјесно мјесто. То исто означава и грохотина. Грохотљива је земља са много камења, које се при орању вади.

Грун (диминутив грунчић) је комад земље, који се при орању или копању изваљује. У множини се каже: груње или груновље.

Дебелица је земља чији је горњи слој дебео.

Дереша је голо узвишење изложено вјетру и студени.

Дивља земља је здравица, коју рало при орању не дохвата.

Жгурло је каква рупа у стијени, земљи или дрвету, која води унутра; то исто значи и жгурлина.

Ждријоце је уско, малено ждријело.

Запод и *заподина* је малено равно мјесто на страни брда. Отуда су: заподак, заподић и заподичак.

Зарупак је малена рупа на заподини.

Нецевија и *нецемја* је стијена, која стрчи високо и врло је неприступачна.

Округлача је вртача у кречњаку.

Пећинак је што и пећиница.

Пљаштака, *пљаштачина* и *пљаковина* је земља врло неродна.

Подина је малена равница по дну какве стране или најнижи дио њиве. Мала подина зове се: подинак и подиница.

Понта је истакнута стијена или кршевити брежуљак, који стоји на путу ријечи, те она скреће на страну. Отуда: понтица.

Поточар је поточни камен, који је од котрљања постао обао или су му ивице оједене.

Прло је дио пјесковите стране куда тече сплака од кише или куда силази стока; ушљед тога земљиште се рони и увијек је бијело и голо. Исто значи и прлина.

Прљага, *прљажина* је земља врло пјесковита и врло неродна.

Продо и *продолица* означавају прилично узано земљиште, које се између два паралелна бријега или двије паралелне стијене, шуме и т. д. спушта нешто стрмено. Овакво је земљиште у неколико коритасто. Малено земљиште оваквог облика зове се: продочица.

Проћара је пропланак на видокругу, обично проструга између дрвећа, стијена или коса.

Раздољница је долина између коса.

Рипа и *зипа* је повећи камен, који се може подићи или котрљати.

Судолица је мала долина између страна и коса.

Танчица је земља, чији је горњи родни слој танак.

Фукаљ је узани улаз у пећину, стијену, грмен.

Цукуљ(ан) је оштар, танак и повисок камен, који стрчи из земље.

Чокрљи су храпаве стијене са оштрим ивицама.

Чуклин је голема стијена, која се истиче изнад осталих или се надвисује над каквом пропашћу.

Цак је грохот скаља, камења.

Цембели су високе, неприступачне стијене са усправним падом,

Шкрапина и *шкрапа* су рупе у кршевитом земљишту.

Шкрке су земљиште пуно шкољева, вртача и огољених непроходних стијена.

Шкробеш је шкољ, процијеп у стијени.

Шмага је врло узана рупа у стијени, која може имати отвор на другој страни. Још се рече и: шмагуљица.

2. Климатолошки термини.

Бјелојужина је вријеме кад долазе облаци са југо-запада и пада киша.

Вијерац је вијор или вихор; врло упорни ненадни вјетар.

Газап је врло кишовито или шњежано вријеме, кад се начини сила блата.

Грмеж је грмљавина, али потмулија и дуготрајнија од обичне грмљавине. Једва чујна грмљавина зове се тутањ.

Заладица је хладно вријеме са облацима.

Западина је што и осоје.

Здуха је пара, која се зими види, кад избија из подземних јама, пећина и ладница:

Зењивање и *зебање* је вријеме кад гора зењива, зеба: каже се и листавање (од листати).

Јужина и *југовина* је вријеме, кад пада киша од југа, кад духа јужњак; а како је онда вријеме благо, каже се да је меко. Кад се дуго закиши и облаци долазе од југа, рече се: влада „југово вријеме“. Исто значење има „грбиново вријеме“, кад долазе облаци од грбине (запада), и „сјеверово вријеме“ кад долазе са сјевера или непрестано духа сјеверни ветар: ово се вријеме још назива и „сјеверина“.

Кип је снијег, који падне на дрвеће, наслаже се на гране и повије их.

Крушац је ситан град, који пада зими са снијегом.

Кувјерна је велика пласа облака; танке пласе облака зову се „коре“.

Лембо је врло кишљиво вријеме, нарочито кад пада пљусак.

Междавање је вријеме, кад се с прољећа појави сок у дрвећу, да му се кора може гулити.

Мека је умјерено вријеме с кишом т. ј. кад није ни веома студено ни веома топло, а пада блага киша.

Мјесец на јакошу је пун, а и кад је високо на небу. Кад се мјесец или сунце стане савијати к западу, рече се *обалио је* или *нагнуо је*.

Младина или *омлад* је танак облак, који се с једне стране на хоризонту навуче.

Мурлан је вјетар који духа на Скадарском Језеру и диже велике таласе; он долази од Скадра.

Назадак дана је дио дана послје подне. *Дан на јакошу* је вријеме око подне. По подне се рече: „Дан је обалио“.

Напредак дана је дио дана прије подне.

Невићелица, *карамнак* или *дивљи карамнак* зове се доба ноћи кад се ништа не види.

Омар је присојно мјесто. То исто значи и *омарина*, *омарица*, *примара*, *примарица*.

Ораховина је вјетар који духа љети на Скадарском Језеру и долази од Црмнице.

Ошкид значи велика студен.

Празноврећа и *празнокошац* је вјетар, који лети духа за сунцем и доноси сушу, празан кош, празну врећу (рђав род).

Прљавац је пепељави снијег, пепељавац.

Промаглица је вријеме кад се изјутра појављују магле или послије-кише па их брзо нестаје.

Симболија и *кимболија* је велика киша од које остану локве и потеку силне бујице.

Сјеверика је тихи сјеверни вјетар.

Снијежница је јама где се снијег задуго одржи; њу нарочито пуне људи снијегом.

Суховина је сухо вријеме, када се и земља за рад просуши.

Тмуша се зове кад падне каква тмина, а међутим је ведро и сунце грије; то се зове и *мрака*.

Уљев и *уљева* је силна киша, пљусак, кад улијева као из кабла.

Упађе је вријеме кад падне силни снијег да се не може никуда.

Форшуна је јак вјетар, који нема опридијељена правца.

Хапа и *пара* од сјеверног или јужног вјетра зову се сами почеци тих вјетрова, по чему се познаје да ће духнути.

Хумина и *хумнина* је топла клима. Хумна су мјеста са топлом и умјереном климом.

Цибрина значи ведрина.

Цикма је велика студен, црч.

Шијун је силни вјетар с кишом.

Шњежана оирха је танак слој снијега.

Шњежанац је студени вјетар, који доноси снијег.

3. Хидрографски термини.

Барина је што и бара, баруштина.

Башлак је глиб, иловача помијешана с водом.

Брод је извјесна дубина у води (у Скадарском Језеру и ријекама које у њега утичу) гдје се зими скупља риба и лови глибовима. Бродић је омањи брод.

Кошолоц и *кошуљач* је мјесто у ријечи, гдје се вода ударајући у стијену или чврст предмет, повија у округ и под собом копа.

Лакашац је ријечна окука или кољено.

Локањ је локва у издубеном камену; ту се вода скупља за вријеме кише.

Мнака је устајала вода, која се на сунцу згрије.

Нугалац је крај долине или ријеке, који дубоко засијеца у околно земљиште.

Поживак је што и поживица. (Виђи Гласник Српског Геогр. Друштва св. 2., с. 315).

Поживјети каже се за воду која надлази.

Помуша је мутна вода у ријечи иза кише. На помути се најбоље риба хвата.

Расшоке су мјесто, гдје се поток или ријека у два или више крака разлива.

Скробиште је глиб, иловача замијешана са водом.

Сплињавати и *сплинути* каже се за воду која опада.

Срша су сасвим ситни валови.

Шлем је нанос или настор од лишћа и дрвећа, који вода нанесе или настре при крају. Још се рече: шлемина, шлемиште, лемиња и лемиште.

Шњежаница је шњежана вода, која отиче од истопљена снијега.

4. Фитогеографски термини.

Врбиш је врбова шума. Исто значи и *врбљак*, *врбље* и *врбовље*.

Древад је дрвеће.

Лом је непроходна грмен, проткана драчама и купинама. Још се каже и *ломина*.

Шибуш и *шибуће* је шибље.

5. Антропогеографски термини.

Баглак је комуница, гдје пасе сеоска стока. Багласи су обично равни.

Врашолом је јако стрмено и врло кршевито мјесто, куда је пролаз тежак и опасан.

Зајаза и *прејаза* је преграда на води, која воду у неколико зајазите се висина воде подигне изнад преграде.

Испруг је земљиште, које служи за испашу.

Команица је комун, заједничко земљиште за испашу или сјечу.

Ластва је подзидана уска њива.

Новина је што и *разбој* т. ј. ледина или ливада дубоко претрапљена.

Плаз је клизаво мјесто, куда је на смрзлици тешко проћи. То исто значи и *плузавица*.

Површ је онај дио њиве, који је с горње стране и од којег се њива мало спушта.

Појник и *појница* је мјесто, гдје се стока водом поји.

Постошица је пут преко њива и ливада, куда неко може само стопом пролазити а никако прогонити стоку.

Презоац је мјесто на ријечи, гдје се превози с једне на другу страну. То исто значи *превоз*.

Провукач и *провуковач* је врло тијесни пролаз, кроз здрћу, лом, грмен или између стијена и кроз шупљу стијену, куда се једва провукује чељаде или животиња.

Пушљага је пут, куда ријетко ко пролази, па се једва познаје.

Раздио је граница између земљишта двају суседа.

Стање је оно мјесто на риболову, гдје ловци извукују гриб при крају, кад лове.

Андрија Јовићевић.